

Tekopy tee ojehechakuaa'ỹva

Organización de las
Naciones Unidas
para la Educación,
la Ciencia y la Cultura

Patrimonio
Cultural
Inmaterial

Organización de las
Naciones Unidas
para la Educación,
la Ciencia y la Cultura

UNESCO

Organización de las Naciones Unidas para la Educación, la Ciencia y la Cultura (UNESCO), Naciones Unidas pojoapy mbarete ningo oñemoheñoiva'ekue 16 jasypateĩ 1945-pe, ombohape haña pytyvõ tetanguéra apytépe yvy tuichakue javeve tekombó'e, kuaaty, tembikuaa arandu ha momarandúpe. UNESCO hina peteĩ pa'ũ heñoihápe apytu'ũroky opaichagua; avei oheka tape omoñuahẽvo peteĩ ñe'ẽme tetanguérape teko porãrã ko'ãña rupiguáre. Hembiaporã ndopái pépe, ha'e ombyaty marandu opaichagua ha ombohassa opárupi jahechápa ojekuaave, upéichante avei oipytyvõ Estado Pye oĩvakuérape omopyenda ha ombohá'evévo hetãguakuéra ha mayma institución orekóva. Tape oiguyrúva oúvo ha hembiaapo rupi UNESCO tuicha oykeko ogehupytývo umi Objetivo de Desarrollo de las Naciones Unidas para el Milenio, ko'ýte ijehupytyrã ohekáva oikytĩ mbytetépe mboriahu apĩ umi tetã itapykuevéva akãrapu'áme, tekombó'e tenondegua ohupyty maymave tapichápe opaite tetãme, ogehapo'ó tekojoavy oĩva kuña ha kuimba'e ndive tekombó'e tenondegua ha secundaria-pe 2015 ñuarã ha oipytyvõ tetanguérape ombohapévo akãrapu'ã are ñuarãva, jahechapa ko'ãgui 2015-pe hesãive ñande rekoha ko'ãña ñamoinyéva tesaparápe.

Ta'anga © T. Fernandez

Tekopykuaa rehegua ñangareko oĩ UNESCO rembiaporã apytépe. Hembia pokuéra oho ojopóre tembiaporã oñeme'ẽvakue chupe rehe (oikuaauka, oporombokatupyry, onohẽ apopyrã, ombohape tetanguéra apytépe pytyvõ ha oñembohasávo ojupe marandu hamba'e), ha umivahína oñangareko, omyatyrõ ha oykeko umi patrimonio, omboguata política añetete tembikuaa arandu rehegua ha omoheñoi teko rehegua mba'epyahu katui ñuarãva Estado Pyegakuérape. Tekopykuaa rehegua aporã oñemopyenda mba'eporã ohupytyva'ekue ojehechakuaávo teko'eta, jahechápa tetanguéra oñakãrapu'ã are ñuarãicha, ha upevarã oñangareko opaite hendapegua patrimonio cultural rehe, jámane material téra imaterial.

Convención

Tekopy tee ojehechakuaa'ỹva

Ñangareko
Moañeterã

📍 Zápara-kuéra ñe'ẽ ayvu
tee ha hekokuéra jehechaka
(Ecuador y Perú).

📍 Aimára ombopúva
charángo ymaguare
Bolivia-pe.

Ijaty 32-ha oikova'ekue 2003-pe, UNESCO Conferencia General omoneĩ pe Convención Tekopy tee ojehechakuaa'ỹva Ñeñangareko Ñemoañeterã. Convención kóva osẽ heta ñepi'ã oiko riréma ko Organización heñoi ypy guive, pevarã oñembosako'íkuri marandu ha oñemboguata ñomongeta kakuaa opaichagua ikatu hañuáicha oñehesa'ỹjo ha ojehechakuaa opaite teko ko yvy ape arigua oikoeha ojuehegui. Convención 2003-pe guare hina apopyrã teko rehegua tuichavéva UNESCO-pe péicha ku oñembosako'i haña tembiapo teko jeikoe rehegua.

Ohekáva ha mba’etepahína ko Convención

Convención 2003-pe guare ningo tembiporu peteîha osêva UNESCO-gui ojejopy haġua tetânguêrape oňangarekóvo Tekopy tee ojehechakuaa'yva, ha oňemopyenda peteî ñe'ême ñeġuahê oiková'ekue tetânguera apytépe ári, upéichante avei tembijerure ha apopyrã osêmava'ekue patrimonio cultural y natural rehe. Pe Convención omohenda ha oiko chugui tembiporu osêvo política ombyatypáva tetânguera oivéva remimo'ã ko'aġagua oňeňangareko potávo teko'eta ha Tekopy tee ojehechakuaa'yva rehe

Convención oheka ko'ã irundy mba'e:

■ **Oňangareko** Tekopy tee ojehechakuaa'yva rehe.

■ **Amoañete oňemomba'évo** komunida, aty ha peteîteî tapicha Tekopy tee ojehechakuaa'yva;

■ **Ohechauka** táva ha tetânguêrape tuicha mba'ehahína Tekopy tee ojehechakuaa'yva ha toňandu hikuái tekotevêha ojehechakuaa opa tetã mba'éva;

■ **Ombohape** oïvo pytyvô ha ykeko tetânguera apytépe.

Convención-pe ġuarã , oïke Tekopy tee ojehechakuaa'yva apytépe mba'eporu, jerovia, ñe'ê, arandu, ha upéichante avei tembiporu, mba'e, tenda oňemboguatahápe teko hamba'e komunida, aty téra peteîteî tapicha ojapyhýva patrimonio cultural imba'évaramo. Ko patrimonio ikatu ojekuaa ko'ã mba'e ojejapóvape:

■ **Ymaguare reko ha ayvu opaichagua, hyepýpe ñe'ê oguerosyrýva ijehe Tekopy tee ojehechakuaa'yva;**

■ **Arte ha espectáculo;**

■ **Tetãygua mba'eporu, jerovia ha jefesteha;**

■ **Arandu ha mba'eporu tekoha ha arapy rehegua;**

■ Ymaguare tembiporu artesanía rehegua.

Tekopy tee ojehechakuaa'yva, oňembohasa oúvo sy ha túvagai imembýpe, ha'e kóva ombohasa jey oúvo iňemoñarépe ningo tapichakuéra akóinte ombopyahu oikokuévo ojoapytépe, oku'évo pe hekohápe ha péicha omboheko ha omboguatave ohóvo.

Convención nde'íri máva komunida téra aty mba'évarepa oňe'ê. Ha'e ningo oipota umi komunida oi-pe'a hokê oí téra ojoaju'yramo jepe peteî territorio-re. Umi komunida ikatu imbarete téra ikangy ha tapichakuéra ikatu oí ára pukukue heta komunidápe téra ohasa peteĩgui ambuépe. Convención he'ijeyjey Tekopy tee ojehechakuaa'yva oíva peteî territorio-pe ojehechakuaa ha oňemohendava'erã komunida, atykuéra ha organización ndaha'éiva gobiernogua pytyvô rupi. Ko'ã mba'e ári Estado Pyeguakuéra ombohapeva'erã jahechápa opaite komunida, aty ha ikatuvérô tapichakuéra peteîteî omombarete ha ombohásáva patrimonio omoí ijatí'y ojeħupyty potávo ojehekáva.

Pe ñe'ê “ňangareko” ningo omyesakã porãiterei ko Convención ohekáva ombohape ha omoañete are ġuarãicha umi patrimonio inmaterial komunida ha atykuéra ryepýpe. Convención omyesakã “ňangareko” ha'eha “tape ojeiguyrúva oňemoañetévo Tekopy tee ojehechakuaa'yva jeguata; umi tembiapo oňemboguatakuaáva apytépe ikatu oïke patrimonio jejuhu, ñembokuaatia, jehapykueho, ñeňongatu, ñemo'ã, ñemyasãi, ñemomba'e ha ñembohasa tekombo'e opaichagua rupi, ha oňemombarete ko mba'e porãite opa hendáicha.

Convención ojesareko añetete umi patrimonio oikovéva ha komunidakuéra ohecháva tuicha mba'eha chupekuéra hekópe ġuarã. Tekopy tee ojehechakuaa'yva apytépe ndaipóri tuichave téra ichi'ivéva; opaite arandu oňembomba'e peteîcha. Umi patrimonio inmaterial ojejapyhy ha oňemyasãiva ohová'erã ojopóre apopyrã ha léi opavave tetãme ġuarã oíva yvpóra derécho rehegua ndive ha avei omoañeteva'erã komunida, atykuéra ha tapicha oňomomba'évo hikuái. Convención ohechakuaa patrimonio inmaterial

Ta'anga © Comisión Nacional Zambiana para la UNESCO

tembiporu porãhahína ombojoaju ha omo'aġui haġua ojuehegui tapichakuêrape, oňomomba'e haġua opaite teko ha aty ha osêvo hikuái tenonde.

Oñeñe'évo ambueve léi téra apopyrã ovaléva opaite tetãme ġuarã rehe, Convención Artículo 3 omohenda opa mba'e ha'e omandáva ndaikatuiha ojejapyhy: a) oňemoambuévo estatuto y'rô oňemo'ã'ive haġua umi tembiporu ojejapyhúva patrimonio mundial ramo Convención para la Protección del Patrimonio Mundial, Cultural y Natural 1972-me guare ryepýpe, ohóva hese peteî Tekopy tee ojehechakuaa'yva ryepypegua; b) opoko vai derécho ha tekora orekóva umi Estado Pyegua ambue léi téra apopyrã ovaléva opavavépe tetãme ġuarã ohóva derécho propiedad intelectual rehegua rehe.

Convención Motenondehára

Estado Pyeguakuera Amandeje Guasu hína Convención motenondehára pavê. Pe Amandaje oňembyaty katuiva'erã mokõi ary ohasávo ha oíramo tekotevê ombopopy'yivekuaa ijotopa, péva ojerurekuaa Comité Intergubernamental para la Salvaguardia del Tekopy tee ojehechakuaa'yva térakatu umi Estado Pyegua oňembyaty ha ohenóiramo. Amandaje Guasu oiporavo umi 24 tapicha oítava Comité-pe. Lamitã umi tapicha oíva Comité-pe osê mokõi ro'y ohasávo ha oïke ipyahúva hendaguepekuéra. Jahechápa ojeguereko tesa renondépe teko'eta oíva ha maymave ñe'ê ha avei ojeykeko potáva opaite Tekopy tee ojehechakuaa'yva oíva ko yvy ape ári, Amandaje Guasu omohenda ojeporavo haġua Comité-pe ġuarã tapichakuéra iporãneha ojehecha oïke pype opaite hendapegua remimbou. Mboy tapichápa peteî región-guápe okéta pe Comité-pe oihína mboy tetãpa omoañeteva'ekue ko Convención-pa oí upe región-pe.

Comité oňembyaty katuete peteî jey opaite arýpe, katu oňembyaty py'yivekuaa Estado Pyeguakuéra ojeruráramo. Hembiaporã tee hína ko'áva:

📍 *Kamba ra'anga Makishi (Zambia)*

■ **Omongu'e Convención ohekáva** ojeħupytyvo, oïkuave'ê techapyrã hekopeguáva ha oporoipytyvô mba'éichapa oňemba'apokuaa oňeňangareko haġua Tekopy tee ojehechakuaa'yva. ;

■ **Oiporu viru orekóva** Fondo para la Salvaguardia del Tekopy tee ojehechakuaa'yva, he'iháicha tembiaporã mokõi ro'y ġuarã omohendáva ha Amandaje Guasu;

■ **Omoinge** Tekopy tee ojehechakuaa'yva kuaaukaha ojeruréva umi Estado Pyegua, Terarysí oñe'êha Convención Artículo 16 ha 17;

■ **Oiporavo ha omyasãi** apopyrã, aporã ha tembiaporã omoġuahêva chupe umi Estado, ha ohechaukáva hekópe porã Convención ohekáva ha avei ikerayvoty, he'iháicha Artículo 18;

■ **Omoġuahê** Amandaje Guasu pópe organización ndaha'éiva tetã rekuái remimbou réra ikatúva oipytyvô Comité rembiapo.

Convención avei omanda UNESCO Secretaría General oipytyvôtaha Amandaje Guasu ha Comité-pe hembiapópe, ombosako'itaha kuatiakuéra oňembyatýta jave hikuái ha oňangarekotaha oňemoañetévo opa tembiaporã umi mokõi tetânguera pokatu omohendáva.

Tembiaporã Mohendapyre

Convención ningo Artículo 7-me omohenda Comité ombosako'iva'erãha tembiaporã oňemoañete potávo Convención ohekáva, ha omoġuahê Amandaje Guasúpe omboajévo. Kóva omoañetékuï umi Tembiaporã Ñemohendapyre jaspoteî 2008-pe, ha tenondevévo omboho'ove ha ovicheameméta ohóvo.

Umi Tembiaporã Oňemohendapyre ningo ombohape mba'embra'épa ojeguerekóta tesa renonde oňomoinge haġua patrimonio inmaterial Convención apytépe, mba'éichapa

Kurusu apo ha mba'épa he'ise (Lituania)

oñepytyvõkuaa viru rupi tetānguérape, mba'éichapa oikokuaa umi organización ndaha'éiva tetā rembijokuái oúvo oipytyvõvo Comitépe ha avei komunida jepartisipa Convención kerayvoty oñemoañete haġua.

Terarysýi ha aporā ohechaukáva hekópe Convención pyenda ha ohekáva
Convención Artículo 17 omanda oñemoheñóivo Tekopy tee ojehechakuaa'yva oikotevêva ko'āġaite ñangareko rerarysýi ("Pyá'etemi oikotevêva ñangareko") jahechápa oñemboguata tekotevê háicha tembiapo oñeñangareko haġua hesekuéra. Ambue terarysýi hérava Yypóra Tekopy tee ojehechakuaa'yva Momorāmbý Rerarysýi (Momorāmbý Terarysýi) oñemoñepyry jahechápa ojekuua porāve Tekopy tee ojehechakuaa'yva ha ojehechakuave tuicha mba'eha ko'ā itaju ojeuerekóva (Artículo 16).

Estado Pyeguaquéra añoite ikatu ojerure oñemoingévo oimehaichagua patrimonio pe Convención ombosako'iva'ekue terarysýipe. Mba'emba'épa orekova'erā ha mba'éichapa ojejápóta oñemoinge haġua umi téra oñemohendapa

Tembiaporā Mohendapyre Capítulo I-pe.
Ko'ā mokõi teraryrýi ykére, Convención Artículo 18 omanda Comité oiporavo ha omyasäiva'erāha aporā, tembiaporā ha tembiapo ombohekoesäiva'erā patrimonio, ha'e ontendeháicha ohechauka porāvéva Convención pyenda ha ohupytysevá; pevarā orekova'erā hesa renondépe tekotevê orekóva tetānguéra oñakārapu'āramóva. Avei oñekuave'ê pytyvõ oúva ambue tetānguéragai umichagua tembiapo oñemoañete potávo. Kuatia oñemohendahápe mba'éichapa oñemoġuahêva'erā umi tembijerure téra aporā, tembiaporā ha tembiapo ikatu ojejuhu ko'ápe www.unesco.org/culture/ich/en/forms/.

Pytyvõ ambue tetāgui rehegua
Jahechápa ohupyty hekópe porā ohekáva, Convención omohenda mba'éichapa oñembohekóta pytyvõ ha ykeko oúva ambue tetāgui, ko'ýte umi osêva Fondo del Tekopy tee ojehechakuaa'yva-gui. Tembiaporā Mohendapyre Capítulo II-pe oñemohenda háicha, oñeme'ê

Mba'emba'épa umi tekotevêvéva oñeñangareko: mba'éichapa oñembokuatiáta	
U.1	Elemento niko oĩ opaitéichagua tembikuaa ojepokokuaa'yva ryepýpe, he'iháichama Artículo 2 Léipe
U.2	a) Oñeñangarekova'erā pya'e ha voi umi elementore ani haġua opa ha opaite, tekotevê oñeñangareko hesekuéra jepémo komunidagua téra tekoatygua ha Tetānguéra ojeptyaso ani haġua omano hembiguerekopy; b) Umi elemento rehe oñeñangarekokangue va'erā ani haġua opa, ikatu rehe ko'ëramoite omanomba noñeñangarekói rehe hesekuéra, upevarā ojehekava'erā mba'e tapérepa ojequata.
U.3	Ojehechahikóni mba'éichapa ikatu oñeñangareko ha oñemoherakuā komunida, tekoaty téra tapicha rembikuaa, upéicharõmante ndopamo'ái araka'eve ni mba'eveichavêrõ.
U.4	Ojehecha avei mba'emba'épa umi komunida, tekoaty téra tapicha rembikuaa oñemboguapýtava kuatiápe, upevarā maymavetéva oġuahê peteĩ ñe'ême ha upéi ae oñemoneĩ hekopete.
U.5	Umi elemento oñemboguapypaite kuatiápe, upe mboyve oñeñemongetaraẽ Tetānguéra Atyguasu omba'ejeruréva ndive.
U.6	Sapy'arei ku ojehecháramo oĩha mba'e oñeikotevêtereíva, oñeñemongetaraẽta Tetāyguakuéra Atyguasupegua ndive, mba'éichapa ikatu oñembokuatia oñeikotevêva, upéva ojejápóta he'ihachaite haipyvo 3 Artículo Léi he'iháicha.

haġua viru oñemotenondeva'erā umi patrimonio oikotevêva pya'etemi ñangareko ha avei oñembosako'ívo inventario patrimonio rehegua. Viru avei oservi oñepytyvõ mbotávo pya'eháicha

oikotevêvape, ýrõ katu umi komunida téra atygua ha tapicha arandu Tekopy tee ojehechakuaa'yva-pe oho haġua Comité reunión-hápe. Kuatia ojejerure haġua pytyvõ ambue

Mba'emba'épa oñembokuatiáta: mba'éichapa oñembokuatiáta	
R.1	Elemento niko oĩ opaitéichagua tembikuaa ojepokokuaa'yva ryepýpe, he'iháichama Artículo 2 Léipe.
R.2	Upe elemento oñembokuatiávo, oñemomba'eguasuvéta avei umi tapicha rembiguerekopy ojepokokuaa'yva hesekuéra, tove áġa upéichape, toñemomba'eguasuve ha toñeñemongeta memeve hesekuéra, upéichape ojechakuaáta avei oĩha ko arapýpe opáichagua ha hetáichagua tapicha yypóra rekotee.
R.3	Ojehechahikóni mba'éichapa oñeñangarekóta ha oñemoherakuāta umi elemento.
R.4	Oñeñemongetaraẽ hekopete umi komunida, tekoaty téra tapicha tembikuaa jára ndive, upéicharõmante maymavetéva oġuahêta peteĩ ñe'ême, áġa ohechaporā sapy'áramo oñemoneĩ haġua.
R.5	Umi elemento oñemboguapypaite kuatiápe, upe mboyve oñeñemongetaraẽ Tetānguéra Atyguasu omba'ejeruréva ndive.

Jongmyo jerovia rechaukapy guasu ha ipurahéi (República de Corea)
Morin Khuur purahéi ymaguare (Mongolia)

Ta'anga © Administración del Patrimonio Cultural de Corea

Ta'anga © ZED / Benoit Segur

Ta'inga © Instituto Nicaragüense de Cultura (INC)

Ta'inga © Francois-Xavier Ireland / UNESCO

🌀 *Güegüense, Nicaragua*
🌀 *Vimbuza, jeroky mongueraha (Malawi)*

Leichu'í 18: mba'éichapa ojeporavóta

a. Ko tembiapovusuete ha opáichagua tembiapo oĩ oñangarekóvo tapicha rembikuaáre, he'íhaichaite haipyvo 3 Artículo 2 Léipe.

b. Tembiapovusuete ha opáichagua tembiapo oñembosako'í ojegueroguatávo ha oñeñangarekóvo oñondivepa tetãnguakuéra maymáva ha/térã tetã ambueguakuéra rembikuaa rehe.

c. Tembiapovusuete ha opáichagua tembiapo ohechauka Atyguasu rembiecha ha rembipotamimi oihaguéicha.

d. Oñemohu'ámbáma rire tembiapovusuete ha opáichagua tembiapo, ohechakuaava'erã ikatuhague oñeñangareko tapicha yvypóra rembiguererekopyre. Upéicha avei ojehechakuaa va'erã ikatuha oñembohape ohóvo hina ojuhupytyséva oiméramo ne'ĩrã gueteri oñemohu'ã.

e. Tembiapovusu ha opáichagua tembiapo ojejapo térã ojejapova'erã mayma tapicha tapichakuéra komunida, tetãngua térã tetã ambueguakuéra, arandu jarakuéra ndive, tove upéichape oihaguéicha tomoneĩraẽ.

f. Tembiapovusu ha opáichagua tembiapo oipytyvõva'erã mayma tapichakuéra aty tetãnguára ha tetã ambueguárape oporohesape'ávo mba'éichapa ikatu oñeñangareko tapicha yvypóra rekotee rehe.

g. Pe térã tetãnguéra Atyguasupegua ohechaukáva tembiapovusu térã taha'eha'éva tembiapo oséva tapicha, komunida térã tekoatýgui, oĩmbaiteva'erã oipytyvõvo sapy'arei ojeporavóramo hembijerurepy.

h. Tembiapovusuete ha opáichagua tembiapo ojegueroguataseva ikatuva'erã ojehepyme'ẽ ojejapopa rire.

i. Tembiapovusuete ha opáichagua tembiapo oĩva'erã umi tetã okakuaáva ohóvo ohóvo remikotevẽmbýpe

tetãgui ikatu ojejuhu ko'ápe www.unesco.org/culture/ich/en/forms/. Oñemokyre'ỹ Estado Pypeguakuérape oipytyvõvo ijehegui oñembyaty hağua pe Viru, pytyvõ katui ombohasáva yképe, ha oñeha'arõ umi pytyvõ añetehápe oykeko oñemboguata porã hağua Convención rembiaporã. Tuicháko oipytyvõhína umi viru oikéva ijyképe, UNESCO ipokatuve hağua, jahechápa omoheñoi ha omboguata tembiapo ha tembiaporã pyahu, upéichante avei omombarete ha oipysove hağua umi omboguatamavahína. Ñe'ẽñeme'ẽ omoañeteva'ekue UNESCO heta Estado oĩva pype: Japón, Noruega, España, Italia, Bélgica, República de Corea ha umi Emiratos Árabes Unidos ha Comisión Europea ningo tuicha oykeko oñemo'ávo Tekopy tee ojehechakuaa'ỹva oĩva yvy ape ári.

Convención ñemboguataramé jepartisipa
Tembiaporã Mohendapyre Capítulo III ningo oñe'ẽ mba'etépa komunida, atykuéra ha ijavérõ

avei tapicha peteĩteĩ, tapicha arandu, ha centro ha instituto omba'apohápe tapicha katupyry rembiaporã, oñemoañete potávo Convención ohekáva. Upe capítulo avei ohakã'í'o pytyvõ oikuava'ẽkuaáva umi organización ndaha'éiva tetãrekuái pojoapy.

Convención nohakã'í'oi máva komunida térã atýpepa hapykuere pukúva rehepa oñe'ẽ. Ha'e ningo oheka komunidakuéra oipe'a hokẽ, ha ani katuetei oñeñapytĩ peteĩ territorio rehe. Hembiaporã tee omoañete hağua Convención ohekáva oñeñatõimavoĩkuri oñemohendávo Tekopy tee ojehechakuaa'ỹva oĩvahína haipyvo peteĩha, artículo 2-pe. Convención artículo 11, 13 ha 15 omanda umi Estado Pypegua omboguatava'erãha política tekotevẽva jahecha oykeko tekotevẽháicha oñeñangarekóvo Tekopy tee ojehechakuaa'ỹva oĩva ijyvy'pe, ha pevarã toipe'a okẽ opartisipávo komunida, aty opaichagua ha ONG omba'apóva ko'ã mba'e

Ta'inga © Departamento Nacional de Cultura y Artes de Malasia

rehe, jahechápa ha'ekuéra ojuhu ha ohakã'í'o orekóva upe patrimonio. Estado Pypeguakuéra oñangarekova'erã jahechápa heta hetave komunida, aty ha tapicha omoheñoi ha omaysäiva ko'ã patrimonio opartisipa ko tembiapópe, ha upéichante avei ha'ekuéra hatãhatãve oykeko ko mba'e ojuhupyty hağua.

Umi Tembiaporã Mohendapyre omomorã ha omotenondeve komunida ha atykuérape Convención ryepy'pe. Techapyrã: komunida térã aty omone'ỹramo ijehegui porã ndaikatúi oñemoinge herakuéra Convención terarysyi térã tembiapo jehechapyrã apytépe. Upéva ári umi komunida térã aty katuetei oĩva'erã oñembosako'í ha oñemboguatahápe umi apo ñangarekorã ohupytyva viru ambue tetãguipe, ha oñemoĩva'erã oipytyvõ hağuaicha peichahágui Comité oiporavóramo hembiapokue techapyrãva omoğuahéva ojekupytyma guive Convención pyenda ha ohekáva rehe. Tembiaporã

Mohendapyre omokyre'ỹ Estado Pypeguakuérape omoheñoivo pojoapy oykekova'erã chupekuéra ha avei tape ojepartisipávo, jámane tapicha arandu, tapicha rá'eve aty térã instituto péicha ku omba'apovavoi jeporekápe ha maymave oipytyvõkuaáva jahechápa oñemohenda porã ha ojejuhu umi Tekopy tee ojehechakuaa'ỹva, oñembyaty ha oñembokuatia, oñembosako'í apo ha tembiaporã hamba'e, oñembosako'í kuatia ojejerure hağua oñemoingévo yřõ katu oñenohẽte peteĩ terarysyĩgui térã oñemoinge ambuépe.

Umi organización ndaha'éiva tetã rembiaporã añetehápe ha'eve, oikuaa ha omba'apóva oñeñangareko hağua Tekopy tee ojehechakuaa'ỹva, upéichante avei omba'apokuaáva Convención ohekáva ári, ikatu oñemoneĩ chupekuéra umi Comité pytyvõ ha ykekohára apytépe. Ko'ã organisasiõme ikatu ojejerure ovichea hağua kuatia oñemoğuahéva

🌀 *Ñoha'anga Mak Yong (Malasia)*

Ta'anga © Comisión Nacional de la República Kirguisa para la UNESCO

☞ *Akyn mba'e'apo porãmby, marandeko momba'uha kirguises.*

☞ *El Mussem Tan-Tan (Marruecos)*

ojejerurévo oñemoinge haġua patrimonio umi Terarysýi Pya'etemi Oikotevéva Ñangareko hamba'e; upéichante avei ha'ekuéra ikatu ojejure oñepytyvõvo chupekuéra viru rupi, 25.000 dólar estadounidense-pegua rasa peve, téra katu umi aporã, tembiaporã ha tembiapo oñembohysýva Convención Artículo 18-pe. Kuatia oñemohendahápe mba'éichapa oikakuáa ko'ã oganisasiõ oĩ Tembiaporã Mohendapyre Capítulo III-pe.

Marandu ñemoġuahẽ rehegua

Estado-kuéra py'yí omoġuahẽva'erã comité Intergubernamental Convención he'íva kuápe oñemoheñóivape mba'éichagua léi téra apopyrãpa omboguatahína omoañete potávo Convención (Artículo 29) omandáva. Ko'ã marandu ryepýpe avei oñemoingeva'erã Tekopy tee ojehechakuáa'yva rehegua terarysýi oñembosako'í téra oñembopyahúva. He'iháicha Tembiaporã Oñemohendapyre Capítulo IV-pe, umi marandu oñemoġuahẽva'erã kurivéramo 15 jaspakõime, poteĩ ro'y upe Estado omoañete rire omoñeĩha pe Convención, ha upe guivékatu poteĩ ro'y

haguépe ha péicha oho hese. Estado Pypegua omomaranduva'erã mba'eichaitépa oguatahína opaichagua Tekopy tee ojehechakuáa'yva oíva ijyvyype ha oñemoingemava'ekue Momorãmby Terarysýipe. Upéichante avei peteĩteĩ umi Estado Pypegua omoġuahẽva'erã Comité-pe marandu mba'eichaitépa oihína umi Tekopy tee ojehechakuáa'yva oíva pype ha oñemoingeva'ekue Pya'etemi Oikotevéva Ñangareko apytépe. Ko'ã marandu oñemoġuahẽva'erã kurivérõ 15 jaspakõĩ irundy ro'y oike haguépe umi patrimonio pe terarysýipe, ha upéi katu oñemoġuahẽva'erã káda irundy ro'y.

Convención jeikuaauka rehegua

Umi tape oiguyruva'ekue tetãnguéra ryepýpe ojehechakuáa haġua tuicha mba'ehahína Tekopy tee ojehechakuáa'yva, Comité oheka avei ambue tembiporu jahechápa oikuaauka porãve hembiapokuéra yvy tuichakue javeve. Techapyrã: Comité oġuahẽ peteĩ ñe'ẽme omoheñóivo peteĩ emblema, ohipiva'erã yvate Convención rembiapo, ha ohechaukátava irundyve vyty pepóre iporã ha tekotevéha oñeñangareko patrimonio inmaterial

rehe. Pe techauka oiporavókuri Amandaje Guasu jaspoteĩ 2008-pe.

Secretaría oreko peteĩ web (www.unesco.org/culture/ich) ikatuhápe ojejuhu opaite kuatia Comité aty ñomongetarã ha Amandaje Guasu rehegua; upéichante avei ambueve marandu patrimonio inmaterial rehegua. Upéva ári Secretaría oñepyru'ma ombyaty marandu oúva yvy tuichakue javevégui Tekopy tee ojehechakuáa'yva rehegua.

Peteĩ Estado oike haġua

Convención-pe Opa mba'e omohenda téra omandáva Convención ovale umi Estado Pype oívape ġuarã año; iporã ja'éro, umi Estado oíva UNESCO-pe ha omoneíva'ekue kuatia rupi oikeha ko joajúpe, UNESCO Sãmbhyhýhára Guasu renondépe ha chupekuéra ġuarã ko Convención oiko ha ovaléva.

Mba'épa he'ise Convención ñemoneĩ. Péva hína "ñemongu'e kakuaa ojapóva peteĩ Estado oikuaaukahápe opavave tetã renondépe omoneĩhápe ko kuatia ha ome'ehápe iñe'ẽ omboajévo" (Artículo 2.1.b) Convención de Viena sobre el Derecho de los Tratados). Pe ñemoneĩ, ñemboaje téra joajúvo ovale peteicha ratificaión-icha léi renondépe. Convención oñepyru ovale mbohapy jasy pe Estado

omoġuahẽ rire ñemoneĩ. Web www.unesco.org/culture/ich-pe ojejuhu Estado oíva Convención-pe rerakuéra. Convención omandáva ningo nda'ipohýi guasúi ha ijartikulokuéra ndaha'ei ku omandáva mba'e katueti oñemboguata va'erã, upévale oheja tetãnguéra rekuái pópe omboguatóvo ha'ekuéra ikatu háicha. Katu upevére umi Estado Pypegua katueti ojapova'erã tekotevéva tetã háicha ha avei okápe jahechápa omboguata ha omoañete pytyvõ tetãnguéra apytépe ikatu haġuáicha oñeñangareko Tekopy tee ojehechakuáa'yva rehe. Ko'ápe oñembohysýi mbykyhápe tembiaporã oñemohendáva Convención-pe ha umi Tembiaporã Mohendapyre:

■ Convención ojopy umi Estado Pypeguápe ojapóvo tekotevéva omoañetévo Tekopy tee ojehechakuáa'yva oíva ijyvypekuéra rehe ñangareko, ha oipe'ávo okẽ jahechápa komunida, atykuéra ha ONG oipytyõ ojejuhu ha oñemohenda haġua umi patrimonio. Jahechápa ojehejuhupaite umi patrimonio ikatu haġuáicha iñeñangareko hesekuéra, Estado Pypegua ombyatyva'erã umi itaju oíva ijyvyype ha ombokuatia, ha py'yinte ombopyahuva'erã umi katuia oimba porã haġua pype opaite patrimonio. Artículo 11 ha 12, jepémo omandave Convención

artículo ambuekuérargui, oheja Estado Pypegua pópe ombosako'ívo ha'ekueraité umi kuatia oñembyatyhápe opaite patrimonio. Natekotevéi umi Estado Pypegua ombosako'íraẽ peteĩ téra hetave kuatia peichagua omoneĩ haġua Convención he'íva. Katu kuatiakuéra ñembosako'í ha ñembopyahu meme ojejapova'erã jahechápa oñembyatypaite umi mba'eporãita, ha péicha oñemoañete oñemyasãivo Tekopy tee ojehechakuáa'yva.

■ Convención artículo 13, 14 ha 15 omyasãi tembiapo oporomokyre'yva peteĩ Estado Pypegua oñe'ha'áva'erã omboguata opaite komunida ha aty ndive, ha oĩramo tekotevé peteĩteĩ tapichakuéra ndive, ombobarete ha omyasãiva Tekopy tee ojehechakuáa'yva.

■ Estado Pypeguakuéra oipytyvõva'erã katuínte viru rupi Fondo oñe'ẽha Convención Artículo 25. Umi Estado ndojapóiva declaración oñe'ẽ'ẽha Artículo 26 haipyvo mokõihápe ohepyme'eva'erã, káda mokõĩ ary jepe, ha upe viru ha'evarã 1% pirapire ombohasáva jepivéramo UNESCO-pe. Estado ojapóva pe declaración oñe'ẽ'ẽha Artículo 26 haipyvo mokõihápe katu ombohasava'erã viru pokávérõ káda mokõĩ ro'y, 1% rupi pirapire ombohasavavoi UNESCO-pe katuíramo.

☞ *Elche mba'ekuaa'y (España)*

Ta'anga © UNESCO/ Michel Rassard

Ta'anga © Jaime Brotons

■ Umi Estado Pypegua ombohasameme
va'erã marandu Comité
Intergubernamental-pe léi ha ambue
apopyrã onohẽ ha omoañeteva'ekue
omboguata potávo Convención
(Artículo 29) he'íva. Ko'ã marandu
oikuaauva'erã mba'eichapa oĩhína
umi Tekopy tee ojehechakuaa'ýva
oĩva upe Estado Pypeguápe,

ha oñemoingemava'ekue umi
Momorãmbý Terarysýipe. Upéichate
avei peteĩteĩ umi Estado Pypegua
omoñuahẽva'erã Comité-pe marandu
ohakã'í'óva mba'eichagua oguatahína
Tekopy tee ojehechakuaa'ýva oĩva
ijyvýpe ha oñemoingeva'ekue umi
patrimonio Py'atemi Oikotevẽva
Ñangareko apytépe.

Tekopy tee
ojehechakuaa'ýva

Mba'eichapa Estado-kuéra ikatu oike Convención-pe

Estado oikeséva pype omoñuahẽ ko kuatia oñemyehyhẽmbyryre UNESCO
Sãmbýhyhára Pavẽ pópe

Kuatia oñemboaje téra oñemoneĩ hağua jeike

OÑEMBOHERAGUAPYVA KUÉRA IGUÝPE

.....

.....

.....

(TETÃ REKUÁI RÉRA TÉRÃ MINISTRO DE RELACIONES EXTERIORES RÉRA)

(TETÃ RÉRA)..... gua

Rohecha ha roviceha rire UNESCO CONVENCIÓN TEKOPY TEE OJEHECHAKUAA'ÝVA
ÑANGAREKORÃ 2003-PE GUARE

Romoneĩkuri ha romboaje opa hendáicha aporã orekóva, he'iháicha pype ha avei
pokatu oñeme'ẽva'ekue oréve rupi,

Ro'e romoneĩ ha romboajeha Convención oñeñe'ẽha, he'iháicha ijartíkulo 32 ha 33,
ha rome'ẽ oreñe'ẽ ojejapotaha opa mba'e ha'e omandáva ojejapóvo

ROHECHAKUAAHÁVO ORE ÑE'Ë ME'Ë, romoñuahẽ ko kuatia romoneĩ ha
romboajehápe he'íva ha oraháva ore retã rechaukaha

Ojejapo (Tenda).....pe

(arange).....pe

(Tetãrechaukaha)

(Teraguapy).....

TETÃ REKUÁI/ MINISTRO DE RELACIONES EXTERIORES

Organización de las
Naciones Unidas
para la Educación,
la Ciencia y la Cultura

Patrimonio
Cultural
Inmaterial

Tekopy tee ojehechakuaa'ýva oñembohasáva sy ha túvagui
iñemoñarépe yma guive, oñembopyahu peteĩteĩme umi
hekoha rupi ha ijatyha rupi, omboguatavévo mborayhúpe ha
oñemomba'ého hese ha péichape oipytyvõ yvypóra rekoeta ha
iñapytu'ũ roky ñemomba'ého.